

C U P R I N S

FURTUNA / 7

VISUL UNEI NOPTI DE VARĂ / 25

POVESTE DE IARNĂ / 45

MULT ZGOMOT PENTRU NIMIC / 63

CUM VĂ PLACE / 85

CEI DOI TINERI DIN VERONA / 111

NEGUȚĂTORUL DIN VENEȚIA / 131

CYMBELINE / 153

REGELE LEAR / 173

MACBETH / 195

TOTU-I BINE CÂND SFÂRȘEȘTE BINE / 213

FURTUNA

A fost odată o insulă oarecare în mare, ai cărei unici locuitori erau un bătrân, pe nume Prospero, și fiica lui, Miranda, o foarte frumoasă copilă. Fata era atât de mică la sosirea pe insulă, încât nu ținea minte să fi văzut vreodată un alt chip omenesc decât pe al tatălui ei.

Trăiau într-o peșteră ca de schimnic, cioplită în stâncă; locuința era împărțită în câteva odăi, iar Prospero numea una dintre acestea camera sa de lucru; își păstra acolo cărțile, care se ocupau în special de magie, o știință mult îndrăgită în acele timpuri de oameni învățați. Cunoașterea artei magiei se dovedise foarte folositoare căci, aruncat fiind de o ciudată întâmplare pe insula aceasta fermecată de o vrăjitoare pe nume Sycorax, care murise acolo la scurt timp după sosirea lor, cu puterea artei sale Prospero eliberase multe spirite bune pe care Sycorax le zăvorâse în trunchiurile copacilor mari pentru că refuzaseră să dea ascultare poruncilor ei haine. Aceste duhuri blânde se arătaseră mai apoi neabătut supuse voinței lui Prospero. Căpetenia lor era Ariel.

Ariel, spiridușul șagalnic, nu avea nimic răutăcios din fire, atât doar că prea-i plăcea să chinuie un biet monstru, numit Caliban, căruia îi purta

pică deoarece era fiul vechii lui dușmance Sycorax. Pe acest Caliban, o ființă stranie și nenorocită, semănând mai mult a maimuță decât a om, Prospero l-a găsit în pădure; îl luă în chilia lui, îl învață să vorbească și ar fi fost foarte bun cu el, dar Caliban moștenise de la maică-sa, Sycorax, o fire rea, care nu-i permitea să învețe nimic bun sau folositor; era, prin urmare, întrebuințat ca rob la strânsul lemnului și la treburile cele mai grele; iar Ariel avea misiunea de a-l sili să-și ducă munca la bun sfârșit.

De-ndată ce Caliban lenevea și lăsa lucrul baltă, Ariel (nevăzut oricărui ochi în afară de al lui Prospero) se furișa până la el și-l pișca, ba uneori îl împingea de-a berbeleacu-n smârc; pe urmă, luând chipul unei maimuțe, se strâmba la el. Apoi, schimbându-și repede înfățișarea în aceea a unui arici, se rostogolea în drumul lui Caliban, care se temea că-și va înspina picioarele goale în țepii ascuțiți ai ariciului. Folosind o mulțime de astfel de tertipuri sâcâitoare, Ariel îl chinuia pe Caliban ori de câte ori acesta nu-și vedea de treburile pe care i le poruncise Prospero.

Deoarece aceste spirite puternice ascultau de voința sa, cu ajutorul lor Prospero putea să stăpânească vânturile și valurile mării. La porunca lui, ele stârniră o furtună grozavă în mijlocul căreia Prospero îi arătă fiicei sale o corabie mare și mândră – care lupta cu valurile sălbatice ale mării ce amenințau s-o înghită într-o clipită – spunându-i că e plină de ființe omenești asemănătoare lor.

— O, tatăl meu scump, zise ea, dacă ai stârnit furtuna aceasta îngrozitoare cu arta ta, ai milă de nefericirea lor. Privește! Vasul se va sfărâma în țandări. Sărmane suflete! Vor pieri cu toții. De-ar sta-n puterea mea, mai curând aș face pământul să înghită marea, decât să las această

frumoasă corabie să fie distrusă împreună cu toate sufletele prețioase pe care le poartă.

— Nu fi atât de speriată, Miranda, fata mea, spuse Prospero, nu li se va întâmpla nimic rău; am făcut în așa fel încât nimănui de pe corabie să nu i se clintească niciun fir de păr. Și am făcut totul de dragul tău, iubita mea copilă. Tu nu știi cine ești, sau de unde vii, iar despre mine nu știi nimic mai mult decât că-ți sunt tată și că trăiesc în peștera aceasta amărâtă. Poți să-ți amintești de vremea dinainte de a fi venit în chilia asta? Cred că nu, căci pe atunci nu aveai nici trei ani împliniți.

— Ba să știi că-mi amintesc, tată, răspunse Miranda.

— Și ce anume? întrebă Prospero. Ți-aduci aminte de o altă casă, ori de o altă ființă omenească? Spune-mi tot ce mai vezi aieva, copila mea.

Miranda spuse:

— S-ar zice că nu-i decât amintirea unui vis. Dar n-am fost oare îngrijită de patru sau cinci doici?

Prospero răspunse:

— Ba da, chiar de mai multe. Dar cum se face oare că încă mai sunt vii în mintea ta? Ții minte și cum ai ajuns aici?

— Nu, tată, spuse Miranda. Altceva nu-mi amintesc.

— Cu doisprezece ani în urmă, fata mea, continuă Prospero, eram ducele Milanului, iar tu erai prințesă și unica moștenitoare. Aveam un frate mai tânăr, pe nume Antonio, în care mă încredeam cu totul; și, plăcându-mi singurătatea și studiul adânc, adeseori încredințam cârmuirea trebilor de stat unchiului tău și prefăcutului meu frate (căci prefăcut s-a dovedit a fi). Eu, ignorând toate lucrurile lumești, îngropat între cărți,

mi-am dăruit timpul sporirii cunoștințelor. Punând astfel mâna pe putere, fratele meu Antonio începu să creadă că el e cu adevărat ducele. Ocazia pe care i-am dat-o de a se face cunoscut supușilor mei a deșteptat în firea lui rea ambiția trufașă de a-mi răpi ducatul: lucru pe care l-a izbutit curând, ajutat fiind de regele Neapolelui, un prinț puternic ce mă dușmănea.

— De ce, întrerupse Miranda, nu ne-au ucis oare atunci?

— Copila mea, răspuse tatăl, n-au îndrăznit: prea mă iubea poporul meu. Antonio ne-a îmbarcat pe o corabie și când ne aflam la câteva leghe în largul mării ne-a silit să coborâm într-o bărcuță fără parâme, velă sau catarg; și ne-a lăsat acolo, crezând că vom pieri. Dar un nobil omenos de la curtea mea, unul Gonzalo, care mă iubea, pusese pe ascuns în barcă apă, provizii, haine și câteva cărți pe care le țin la mai mare preț decât ducatul meu.

— O, tată, spuse Miranda, ce povară am fost pe umerii tăi atunci!

— Nicidecum, dragostea mea, zise Prospero, ai fost micuțul heruvim care m-a salvat. Surâsul tău nevinovat mi-a dat putere să înfrunt nenorocirea. Merindele ne-au ajuns până când am debarcat pe insula asta pustie și de atunci, Miranda, plăcerea mea cea mai mare a fost să-ți dau învățătură, iar tu ai tras multe foloase din cât te-am învățat.

— Domnul să-ți mulțumească, tată drag, răspuse Miranda. Acum te rog să-mi spui din ce pricină ai stârnit furtuna asta pe mare?

— Află atunci, spuse tatăl, că, prin mijlocirea ei, vrăjmașii mei, regele Neapolelui și crudul meu frate, au naufragiat pe țărmul insulei noastre.

Spunând acestea, Prospero își atinse blând fata cu bagheta lui magică și ea căzu într-un somn adânc. Căci spiridușul Ariel se înfățișă tocmai atunci stăpânului, să-i spună cum băntuise furtuna și ce făcuse cu oamenii de pe

corabie; cum spiritele rămâneau mereu nevăzute pentru Miranda, Prospero nu dorea ca ea să-l audă vorbind (cum i s-ar fi părut) cu văzduhul gol.

— Ei bine, spiridușul meu viteaz, îi spuse Prospero lui Ariel, cum ți-ai împlinit însărcinarea?

Ariel îi înfățișă cu vioiciune furtuna și spaima pe care o trăseseră marinarii, și-i povesti cum fiul regelui, Ferdinand, sărise cel dintâi în mare, cum tatăl lui credea că și-a văzut fiul iubit smuls de valuri și înecat.

— Dar e teafăr, adăugă Ariel, într-un colț al insulei, unde șade cu brațele încrucișate, plângând amar moartea tatălui său, regele, pe care-l socotește înecat. Nu i s-a clintit un fir de păr din cap, iar straiul lui de prinț, deși muiat în valul mării, pare mai nou decât era.

— Grijuliule Ariel, grăi Prospero. Adu-l îcoace; fica mea trebuie să-l vadă pe tânărul prinț. Unde sunt regele și fratele meu?

— I-am lăsat, răspunse Ariel, să-l caute pe Ferdinand, pe care nu prea speră să-l găsească deoarece cred că l-au văzut pierind. Din echipajul

corabiei nu lipsește unul, deși fiecare se socotește singurul supraviețuitor, iar corabia, cu toate că n-o pot vedea, se află teafără în port.

— Ariel, zise Prospero, ți-ai împlinit misiunea cu credință; dar mai avem o treabă de făcut.

— Mai este-o treabă? întrebă Ariel. Dă-mi voie să-ți amintesc, stăpâne, că mi-ai promis libertatea. Adu-ți aminte, rogu-te, că ți-am slujit cu folos, nu ți-am turnat minciuni, nu ți-am greșit nicicând, și am servit fără să bombănesc sau să-ți port pică.

— Domol, domol, spuse Prospero. Ai uitat oare de la ce cazne te-am scăpat? Ai uitat-o pe răutăcioasa vrăjitoare Sycorax, cea cocârjată de bătrânețe și invidie? Unde s-a născut? Vorbește, hai!

— Stăpâne, în Alger, răspunse Ariel.

— Oh, chiar așa? întrebă Prospero. Trebuie să-ți amintesc ce-ai fost, căci văd că nu ții minte. Această vrăjitoare rea, Sycorax, fu alungată din Alger din cauza vrăjilor ei, mult prea cumplite pentru a mai fi pomenite, și părăsită aici de marinari. *Cum tu erai un spirit prea nobil ca să-i îndeplinești poruncile*, te-a întemnițat într-un copac, unde te-am găsit urlând. Dacă-ți aduci aminte, ăsta e chinul de care te-am scăpat.

— Iartă-mă, stăpâne dragă, spuse Ariel, rușinat de a fi părut nerecunoscător. Îți voi asculta porunca.

— Așa să faci, îl îndemnă Prospero, și am să-ți dărui libertatea.

Pe urmă îi spuse ce mai aștepta de la el, iar Ariel se duse mai întâi unde-l lăsase pe Ferdinand, pe care-l găsi șezând în iarbă cu aceeași înfățișare tristă.

— O, tânărul meu domn, spuse Ariel cum îl zări, te voi muta de-aici curând. Am aflat că trebuie să fii dus la doamna mea Miranda, să vadă ce înfățișare mândră ai. Hai, domnule, urmează-mă. Apoi începu să cânte:

*Îți doarme tatăl pe un fund de mare,
 Din oase-i crește pal coral,
 Din ochii lui – mărgăritare.
 Ce-i muritor în el, luat de val,
 De mare-i iute preschimbă
 În ceva tainic și bogat.
 Și pentru el, ceas după ceas,
 Spune al clopotelor glas.*

Aceste vești ciudate despre pierdutul său tată îl trezira curând pe prinț din starea de prostire în care căzuse. Se luă buimăcit după sunetul vocii lui Ariel, până când fu călăuzit la Prospero și Miranda, care ședeau la umbra unui arbore uriaș. Miranda, cum știți, nu mai văzuse niciodată alt bărbat afară de tatăl ei.

— Miranda, zise Prospero, spune-mi ce zărești acolo?

— O, tată, spuse Miranda, plăcut surprinsă, e fără îndoială un duh. Dumnezeu! Cum se mai uită în jur! Crede-mă, tată, e o ființă minunată! Nu-i oare duh?

— Nu, fetițo, răspuse tatăl; mănâncă, și doarme, și are simțuri întocmai ca și noi. Tânărul acesta pe care-l vezi se afla pe corabie. E puțin schimbat din cauza deznădejzii, dar altfel l-ai putea socoti un om chipeș. Și-a pierdut tovarășii și rătăcește pe aici în căutarea lor.

Miranda, care gândise că toți bărbații au fețe încruntate și bărbi cărunte ca tatăl ei, fu încântată de ivirea acestui prinț frumos și tânăr, iar Ferdinand, văzând o fată atât de drăgălașă în pustietatea aceea, și așteptându-se doar la minuni din partea ciudatelor sunete auzite, își zise că se

află pe o insulă fermecată și că Miranda e zeița acelor țărmuri; așa că i se adresează ca unei divinități.

Ea îi răspunde sfios că nu e o zeiță, ci o fecioară obișnuită și era pe cale să-i povestească totul despre sine, când Prospero o întrerupse. Îl bucura nespuse că tinerii se plăceau unul pe celălalt, căci își dădea limpede seama că (după cum se spune) se îndrăgostiseră la prima vedere; dar, pentru a pune la încercare statornicia lui Ferdinand, se hotărî să presare câteva obstacole în calea lor. Înaintând, deci, îi vorbi prințului cu asprime, spunându-i că venise pe insulă ca iscoadă, plănuind să i-o fure lui, stăpânul acelor locuri.

— Urmează-mă, îi spuse. Te voi lega de grumaz și de picioare; vei bea apă de mare; vei mânca scoici, rădăcini uscate și coji de ghindă.

— Nu, răspunde Ferdinand, nu mă voi supune unei asemenea înjosiri până nu voi da ochii cu un dușman mai vrednic.

Și trase spada; dar Prospero, făcând un semn cu bagheta magică, îl încremeni pe loc în așa fel încât nu se mai putu mișca. Miranda se aruncă de gâtul tatălui ei, spunând:

— De ce te-arăți atât de nemilos? Te-ndură, tată; mă pun eu însămi chezașă pentru el. Acesta-i al doilea om pe care-l văd în viața mea și mie-mi pare că-i unul cumsecade.

— Taci! strigă tatăl ei; încă un cuvânt, și va trebui să te cert. Cum iei apărarea unui prefăcut?! Nu l-ai văzut decât pe el și pe Caliban și din pricina asta crezi că alți oameni mai aleși nu sunt pe lume. Dar îți spun eu, fetiță proastă: cei mai mulți oameni îl întrec mult pe acesta în frumusețe, precum și el îl întrece pe Caliban.

Grăise astfel ca să încerce trăinicia simțămintelor fetei, care răspunde:

— Iubirea mea se mulțumește cu puțin. Nu mi-aș dori să văd un bărbat mai vrednic.

— Vino, deci, tinere, spuse Prospero prințului. Nu-ți stă-n putere să mi te împotrivești.

— Nu-mi stă, într-adevăr, răspuse Ferdinand, și, neștiind că puterea împotrivirii îi fusese răpită prin magie, se minuna că este atât de ciudat silit să-l urmeze pe Prospero. Ațintindu-și privirea înapoi spre Miranda până o pierdu din ochi, își spuse, intrând în peșteră pe urma lui Prospero: „Simțurile mele sunt toate neputincioase, de parcă aș visa; dar amenințările acestui om și slăbiciunea pe care-o simt mi s-ar părea dulci de-aș putea-o zări zilnic din temniță pe preafrumoasa fată!“

Prospero nu-l ținu mult timp pe Ferdinand închis în chilie; îl scoase curând afară și-i dădu să facă o treabă grea, îngrijindu-se ca fata să afle la ce trudă silnică îl pusese. Apoi, prefăcându-se că intră în cămăruța lui de lucru, urmări ce fac amândoi.

Prospero îi poruncise lui Ferdinand să stivuiască niște butuci grei. Cum fiii de regi nu prea sunt deprinși cu munca grea, Miranda își găsi curând iubitul aproape mort de oboseală.

— Vai! strigă ea, nu te istovi atât de mult; tata studiază; preț de trei ceasuri n-are de ce să-ți fie teamă; te rog odihnește-te.

— O, frumoasa mea domniță, răspuse Ferdinand, nu îndrăznesc. Nu mă pot odihni până nu isprăvesc cu treaba.

— Dacă ai vrea să șezi, zise Miranda, aș căra eu buștenii în locul tău o vreme.

Dar cu așa ceva Ferdinand nu vru să se învoiască în ruptul capului. În loc să-i fie de-ajutor, Miranda deveni o piedică, pentru că începură o discuție lungă și căratul lemnelor mergea foarte încet.

Prospero, care-i dăduse lui Ferdinand această muncă doar pentru a-i încerca iubirea, nu era cufundat în cărți, cum credea fiica lui, ci stătea lângă ei, nevăzut, ca să tragă cu urechea la ce-și spuneau.

Ferdinand o întrebă cum o cheamă și ea îi spuse, adăugând că prin asta încălca dorința tatălui său.

Prospero se mulțumi să surâdă la această primă dovadă de nesupunere a fiicei sale; căci după ce, cu ajutorul magiei, o făcuse să se îndrăgostească atât de brusc, nu-l supăra că ea își arăta dragostea uitând de poruncile lui. Ascultă deci cu multă plăcere un lung discurs al lui Ferdinand, prin care acesta îi jura că o iubește mai mult decât pe toate doamnele întâlnite vreodată.

Răspunzând laudelor aduse frumuseții ei, care, spunea el, întrecea frumusețea tuturor femeilor din lume, ea spuse:

— Nu-mi amintesc de chipul niciunei femei tinere, și nici alți bărbați n-am văzut vreodată în afară de tine, bunul meu prieten, și de tatăl meu drag. Nu știu cum arată fețele celorlalți oameni, dar crede-mă, iubitele, nu-mi doresc alt tovarăș în lume decât pe tine, iar închipuirea mea nu poate plăsmui alt chip care să-mi placă mai mult decât al tău. Dar, domnule, mă tem că vorbesc cu prea mare îndrăzneală și uit sfaturile date de tata.

Auzind acestea, Prospero zâmbi și clătină din cap, de parcă ar fi spus: „Totul merge întocmai cum doream: fiica mea va fi regina Neapolelui.“

Apoi Ferdinand, într-un alt lung discurs (căci tinerii prinți vorbesc cu meșteșugite fraze curtenești), îi spuse neștiutoarei Miranda că e moștenitorul coroanei Neapolelui și că ea-i va fi regină.

— Ah, domnule, zise ea, ce proastă sunt că plâng de bucurie. Îți voi răspunde cu sfântă și simplă sinceritate. A ta voi fi, de vrei să-ți devin soție.

Prospero îl împiedică pe Ferdinand să mulțumească, întrupându-se între ei.

— Nu-ți fie teamă, copila mea, zise el. Am auzit și încuviințez tot ce v-ați spus. Și, Ferdinand, dacă prea aspru m-am purtat cu tine, vina îmi va fi răscumpărată cu prisosință dăruindu-ți-o pe fiica mea. Toate necazurile tale au fost doar încercări la care ți-am supus iubirea și le-ai făcut față cu cinste. Ia-o, deci, vrednică răsplată, pe fiica mea: iubirea ta adevărată pe drept a câștigat-o și nu zâmbi dacă-ți voi zice că-i fără de pereche.

Pe urmă, spunând că-l cheamă alte treburi, le ceru să se așeze și să stea de vorbă până când se va întoarce el. De data asta Miranda nu păru deloc dornică să-i nesocotească porunca.

Lăsându-i deci acolo, Prospero îl chemă pe spiridușul Ariel, care îndată se înfățișă, nerăbdător să-i povestească amănunțit ce făcuse cu fratele stăpânului său și cu regele Neapolelui.

Ariel spuse că-i lăsase aproape scoși din minți de frica lucrurilor ciudate pe care-i făcuse să le vadă și să le audă. Când osteniseră de-atâta umblet și de-atâta foame, făcuse să apară dintr-odată în fața lor o masă îmbelșugată și delicioasă, pentru ca tocmai pe când se pregăteau să se ospăteze să li se arate sub înfățișarea unei scorpii, un monstru lacom și înaripat, iar ospățul se făcuse nevăzut. Apoi, spre marea lor mirare, scorpia le vorbi, aducându-le aminte de cruzimea cu care-l alungaseră pe Prospero din ducatul său și îl lăsaseră să piară pe mare împreună cu fiica lui abia născută, spunându-le totodată că spaimile prin care treceau erau pedeapsa cuvenită pentru ticăloșia lor.